

Utbildningsutskottets betänkande

1983/84: 15

om anslag till skolöverstyrelsen m. m. (prop. 1983/84: 100).

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1983/84: 100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under avsnittet B. Skolväsendet rubriken Centrala och regionala myndigheter m. m., punkterna B 1–B 6 jämte motioner.

1. **Skolöverstyrelsen.** Regeringen har under punkt B 1 (s. 61–64) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som i propositionen förordats om sammansättningen av skolöverstyrelsens styrelse,

2. godkänna vad som i propositionen förordats om det centrala planeringsrådet,

3. till Skolöverstyrelsen för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 137 604 000 kr.

Motionerna

1983/84: 447 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1983/84: 100 vad gäller sammansättningen av skolöverstyrelsens styrelse,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag om ändring av skolöverstyrelsens styrelses sammansättning så att alla partier garanteras representation,

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om inrättandet av en parlamentarisk skoldelegation med företrädare för samtliga riksdagspartier och med direktiv bl. a. att beakta den kommunalpolitiska nivån i enlighet med vad som anförs i motionen.

1983/84: 1243 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar om en oförändrad sammansättning av skolöverstyrelsens styrelse och ett bibehållande av gällande föreskrifter om ett centralt planeringsråd.

1983/84: 1259 av Jan-Erik Wikström m. fl. (fp) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

8. att riksdagen avslår regeringens förslag till förändring av sammansättningen av skolöverstyrelsens styrelse,

9. att riksdagen avslår regeringens förslag att anvisa 2 060 000 kr. till

bidrag till löntagarorganisationerna under förslagsanslaget Skolöverstyrelsen.

1983/84: 1748 av Per Unckel m. fl. (m) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag om ny sammansättning av skolöverstyrelsens styrelse.

1983/84: 2097 av Per Unckel m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar att statligt bidrag till löntagarorganisationernas verksamhet med skolinformatorer inte skall utgå och att inga medel skall utgå till information i anslutning till 1980 års läroplan för grundskolan samt att därmed till skolöverstyrelsen för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 133 544 000 kr.

1983/84: 2328 av Anna Wohlin-Andersson m. fl. (e, m, fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående ändrad sammansättning av skolöverstyrelsens styrelse.

Utskottet

Sammansättningen av *skolöverstyrelsens (SÖ:s) styrelse* baseras på de av 1980/81 års riksmöte godkända riktlinjerna för SÖ:s ledning (prop. 1980/81: 107, UbU 1980/81: 38, rskr 1980/81: 395). Utöver generaldirektören och överdirektören, vilka är styrelsens ordförande resp. vice ordförande, ingår i styrelsen sju ledamöter som regeringen utser särskilt. Av dessa är fem representanter för riksdagspartierna, en representant för kommunerna och en för landstingskommunerna. För var och en av dessa sju ledamöter finns en personlig ersättare.

I proposition 1983/84: 100 föreslås att sammansättningen av SÖ:s styrelse skall ändras. En företrädare för var och en av följande organisationer, nämligen Landsorganisationen i Sverige, Centralorganisationen SACO/SR, Svenska arbetsgivareföreningen och Tjänstemännens centralorganisation föreslås få plats i styrelsen. Vidare begränsas antalet representanter för riksdagspartierna från fem till fyra med två företrädare för den politiska majoriteten och två för oppositionen. Förslaget innebär att antalet ledamöter i SÖ:s styrelse ökar från nio till tolv. Ändringen föreslås tillämpas fr. o. m. nästkommande mandatperiod, som börjar den 1 november 1984.

I fem motioner yrkas avslag på regeringens förslag med olika motive-ringar.

I motionerna 1983/84: 1259 (yrkande 8) och 1983/84: 1748 föreslås avslag med motiveringen att ett beslut om en ev. förändring av sammansättningen av SÖ:s verksstyrelse borde ha föregåtts av en generell diskussion om principerna för samtliga verksstyrelsers sammansättning. Intill dess en mera total översyn kan göras finns det inga skäl att i SÖ:s styrelse öka det korporativa inslaget på den politiska representationens bekostnad. Sistnämnda skäl för avslagsyrkande anges även i motion 1983/84: 1243 (yrkande I delvis).

Enligt motion 1983/84: 2328 bör SÖ:s styrelse ha kvar den sammansättning den fick genom reformen år 1981. Om utskottet biträder regeringens förslag, bör styrelsen enligt motionärerna utökas med representation även för Sveriges Hantverks- och Industriorganisation-Familjeföretagen och Lantbrukarnas riksförbund.

I motion 1983/84: 447 (yrkande 1) anförs som motiv för avslag att företrädarna för de politiska partierna tillgodoser önskemålen om erfarenhet från arbetsliv och arbetsmarknad i skolöverstyrelsens styrelse. I samma motion (yrkande 2) hävdas att om alla partier som är representerade i Sveriges riksdag tillförsäkras representation i styrelsen stärks det parlamentariska inflytandet och demokratin i utbildningspolitiken. Riksdagen bör därför hos regeringen begära förslag om ändring av sammansättningen av SÖ:s styrelse så att alla partier garanteras representation.

Utskottet vill erinra om att chefen för civildepartementet enligt regeringens bemyndigande den 28 juli 1983 har tillkallat en kommitté, verksledningskommittén (dir. 1983: 48), med uppgift att bl. a. utreda verksstyrelsernas (lekmannastyrelsernas) sammansättning. Kommittén beräknas komma att slutföra sitt arbete under våren 1985.

I avvaktan på resultaten av verksledningskommitténs arbete bör enligt utskottets mening SÖ:s styrelse kompletteras på sätt som föreslås i proposition 1983/84: 100 utan att antalet företrädare för riksdagspartierna minskas. Detta bör riksdagen med anledning av proposition 1983/84: 100 och motion 1983/84: 447 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1983/84: 447 yrkande 1, 1983/84: 1243 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1259 yrkande 8, 1983/84: 1748 och 1983/84: 2328 som sin mening ge regeringen till känna.

Beträffande det *centrala planeringsrådet* vid SÖ anser föredragande statsrådet att det genom den föreslagna ändringen av sammansättningen av SÖ:s verksstyrelse inte behövs några av regeringen utfärdade föreskrifter om ett centralt planeringsråd för samverkan mellan skola och arbetsliv. Det bör i fortsättningen ankomma på SÖ:s styrelse att avgöra formerna för samverkan på detta område.

I motion 1983/84: 1243 kombineras yrkandet om oförändrad sammansättning av SÖ:s styrelse med ett yrkande om bibehållande av gällande föreskrifter om ett centralt planeringsråd.

Med hänvisning till att arbetsmarknadens parter enligt utskottets förslag blir representerade i SÖ:s styrelse och att SÖ själv efter bedömda behov bör avgöra formerna för en vidare samverkan föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1983/84: 1243 yrkande 1 i denna del.

Utskottet tar i detta sammanhang även upp motion 1983/84: 447 (yrkande 3) vari föreslås att riksdagen hos regeringen hemställer om inrättande av en *parlamentarisk skoldelegation* med företrädare för samtliga riksdagspartier och med direktiv bl. a. att kontrollera hur de utbildningspolitiska besluten genomförs.

Utskottet har tidigare innevarande riksmöte avstyrkt ett likartat motionsyrkande (mot. 1982/83: 1917, UbU 1983/84: 5). Med hänvisning till vad utskottet då anförde föreslår utskottet att riksdagen avslår motion 1983/84: 447 yrkande 3.

Vad beträffar *anslaget* till SÖ föreslår regeringen bl. a. följande. Till skillnad mot tidigare beräknas medel för Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) för budgetåret 1984/85 inte längre under förevarande anslag och huvudtitel utan under femte huvudtiteln. Bidraget till löntagarorganisationer för verksamhet med skolinformatörer räknas upp med 60 000 kr. till 2 060 000 kr. För information i anslutning till 1980 års läroplan för grundskolan beräknas 2 000 000 kr. för budgetåret 1984/85. Med hänsyn till den nyligen genomförda omorganisationen inom SÖ har föredragande statsrådet inte beräknat medel enligt det s. k. huvudförslaget för budgetåret 1984/85. Regeringen föreslår en uppräknig av anslaget till skolöverstyrelsen för budgetåret 1984/85 med sammanlagt 3 619 000 kr. till 137 604 000 kr.

I motion 1983/84: 2097 (yrkande 1) hemställs att medel inte skall utgå för löntagarorganisationernas verksamhet med skolinformatörer och till information om 1980 års läroplan för grundskolan. Den förstnämnda verksamheten anses kunna bedrivas i önskvärd omfattning utan specialdestinerade statliga anslag, och den sistnämnda verksamheten bör kunna rymmas inom SÖ: ordinarie verksamhet. Motionärerna föreslår därför att riksdagen till skolöverstyrelsen för budgetåret 1984/85 anvisar ett med 4 060 000 kr. minskat förslagsanslag av 133 544 000 kr.

Även i motion 1983/84: 1259 (yrkande 9) yrkas avslag på propositionen i vad avser bidrag till löntagarorganisationernas verksamhet med skolinformatörer. Det anförts som mindre motiverat att också SÖ har ett särskilt anslag för arbetslivskontakter. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag att anvisa 2 060 000 kr. för ändamålet i fråga.

Utskottet anser att ett samspel mellan skolan och arbetsmarknadens organisationer är angeläget. Det är vidare nödvändigt med fortsatt information budgetåret 1984/85 om 1980 års läroplan för grundskolan. Utskottet bör därför med avslag på motionerna 1983/84: 1259 yrkande 9 och 1983/84: 2097 yrkande 1 föreslå riksdagen att under anslaget Skolöverstyrelsen anvisa de i proposition 1983/84: 100 begärda medlen.

Åberopande det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande sammansättningen av skolöverstyrelsens styrelse med anledning av proposition 1983/84: 100 och motion 1983/84: 447 yrkande 2 och med avslag på motionerna 1983/84: 447 yrkande 1, 1983/84: 1243 yrkande 1 i denna del, 1983/84: 1259 yrkande 8, 1983/84: 1748 och 1983/84: 2328 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anförts.

2. att riksdagen beträffande det centrala planeringsrådet med avslag på motion 1983/84: 1243 yrkande 1 i denna del godkänner vad som förordats i proposition 1983/84: 100.
3. att riksdagen beträffande inrättande av en parlamentarisk skoldelegation med företrädare för samtliga riksdagspartier avslår motion 1983/84: 447 yrkande 3.
4. att riksdagen till *Skolöverstyrelsen* med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motionerna 1983/84: 1259 yrkande 9 och 1983/84: 2097 yrkande 1 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 137 604 000 kr.

2. **Länsskolnämnderna.** Regeringen har under punkt B 2 (s. 65–67) föreslagit riksdagen att till Länsskolnämnderna för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 135 085 000 kr.

Motionerna

1983/84: 1681 av Kerstin Andersson (c) och Rosa Östh (c) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger riksdagen till känna att skolans ANT-verksamhet (alkohol-, narkotika- och tobaksupplysning) bör bedrivas även under budgetåret 1984/85.

1983/84: 2097 av Per Unckel m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen beslutar att avskaffa de regionala planeringsråden samt att därmed till Länsskolnämnderna för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 128 420 000 kr.

1983/84: 2321 av Börje Stensson (fp) och Elver Jonsson (fp) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen sägs om vikten av att säkerställa ANT-kontaktpersonernas verksamhet vid länsskolnämnderna.

Utskottet

I enlighet med riksdagens beslut vid innevarande riksmöte (prop. 1983/84: 27, UbU 1983/84: 8, rskr 1983/84: 112) skall den regionala verksamheten för pedagogiskt stöd åt synhandikappade föras över från Tomtebodaskolan till länsskolnämnderna. Som följd därav föreslås i budgetpropositionen att ett belopp om sammanlagt 10 896 000 kr. förs över från anslaget Specialskolan m. m. till anslaget Länsskolnämnderna. Dessutom föreslås som förstärkning av nämnda verksamhet enligt riksdagsbeslutet medel för 5 handikappkonsulenter, 5 kansliskrivare, 5 konsulenter för rörelsehindrade, 3 förskolekonsulenter och 2 reselärare för synskadade samt 1 040 000 kr. för reseersättningar och expenser. Därutöver beräknas 1 milj. kr. för köp av tjänster från landstingets hörselvård samt medel för en konsulent för dövblinda vuxna.

Sedan år 1969 finns det vid länskolnämnderna särskilda kontaktpersoner för alkohol-, narkotika- och tobaksupplysning m. m. (*ANT-verksamhet*).

För innevarande budgetår har för ANT-verksamheten vid länskolnämnderna disponerats sammanlagt 3 960 000 kr, varav 2 460 000 kr. av länskolnämndernas förvaltningskostnader och 1 500 000 kr. enligt regeringsbeslut från anslaget Justitiedepartementet (Medel för kampen mot narkotikan) under andra huvudtiteln. Sistnämnda medel används för förstärkning av ANT-kontaktpersonalen i de tre storstadsregionerna, vidareutbildning av ANT-kontaktpersoner samt för ANT-projekt.

I avvaktan på särskild proposition under år 1984 om den statliga upplysningsverksamheten om alkohol- och narkotikamissbruk har regeringen inte beräknat medel under förevarande anslag för förstärkning av ANT-verksamheten budgetåret 1984/85 (prop. s. 64 o. 66).

Enligt motion 1983/84: 1681 bör skolans ANT-verksamhet bedrivas även under budgetåret 1984/85. Motionärerna framhåller att det är mycket viktigt att det inte uppstår ett glapp i verksamheten genom att en proposition läggs fram så sent att den inte kan behandlas förrän under slutet av året. Även i motion 1983/84: 2321 (yrkande 1) begärs att riksdagen säkerställer ANT-kontaktpersonernas verksamhet vid länskolnämnderna.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av att skolans ANT-verksamhet säkerställs. Utskottet utgår från att ANT-verksamheten kan fortsätta i ungefär samma omfattning som hittills även under budgetåret 1984/85, eftersom beräkningen av länskolnämndernas förvaltningsanslag för budgetåret 1984/85 innefattar medel för fortsatt verksamhet med ANT-kontaktpersoner, och regeringen har föreslagit oförändrat 15 milj. kr. under anslaget Justitiedepartementet, Medel för kampen mot narkotikan, för budgetåret 1984/85. Utskottet förutsätter att länskolnämnderna för ANT-verksamheten 1984/85 genom särskilt regeringsbeslut erhåller medel från detta anslag i likhet med föregående år. Riksdagen bör därför avslå motionerna 1983/84: 1681 och 1983/84: 2321 yrkande 1.

I regeringens förslag om anvisning av ett förslagsanslag av 135 085 000 kr. till länskolnämnderna för budgetåret 1984/85 ingår ett från 6 350 000 kr. till 6 665 000 kr. uppräknat belopp till *regionala planeringsråd* för samverkan mellan skola och arbetsliv.

I motion 1983/84: 2097 (yrkande 2) hemställs att riksdagen beslutar att avskaffa de regionala planeringsråden samt att därmed till Länskolnämnderna för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 128 420 000 kr. Motionärerna ifrågasätter värdet av en regional planeringsinsats och anser att verksamheten kan upphöra.

Utskottet erinrar om att SÖ har regeringens uppdrag att utvärdera verksamheten med bl. a. de regionala planeringsråden (prop. 1981/82: 15, UbU 1981/82: 6, rskr 1981/82: 115) samt att inkomma med redovisning och för-

slag till regeringen senast vid utgången av år 1984. Med hänvisning härtill bör riksdagen med avslag på motion 1983/84: 2097 yrkande 2 anvisa de av regeringen begärda medlen till regionala planeringsråd.

Utskottet har inte något att erinra mot medelsberäkningen i övrigt och hemställer

1. att riksdagen beträffande uttalanden om ANT-verksamheten för budgetåret 1984/85 avslår motionerna 1983/84: 1681 och 1983/84: 2321 yrkande 1.
2. att riksdagen till *Länsskolnämnderna* med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motion 1983/84: 2097 yrkande 2 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 135 085 000 kr.

3. **Länsskolnämndernas utvecklingsstöd.** Regeringen har under punkt B 3 (s. 67–68) föreslagit riksdagen att

1. godkänna vad som i propositionen förordats om fördelning av bidrag till kommunernas lokala skolutveckling.
2. till Länsskolnämndernas utvecklingsstöd för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 10 696 000 kr.

Motionen

1983/84: 2097 av Per Unckel m. fl. (m) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

3. att riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag att till Länsskolnämndernas utvecklingsstöd för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 10 696 000 kr. samt att därmed ej genomföra den av regeringen föreslagna överföringen av 2 500 000 kr. från anslaget Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolområdet.

Utskottet

Anslaget Länsskolnämndernas utvecklingsstöd föreslås föras upp med 10 696 000 kr. för budgetåret 1984/85. Vid behandlingen av proposition 1980/81: 97 om skolforskning och personalutveckling beslöt riksdagen (UbU 1980/81: 37, rskr 1980/81: 385) att under en fyraårsperiod skulle sammanlagt 13 milj. kr. föras över till länsskolnämnderna från det dåvarande anslaget Pedagogiskt utvecklingsarbete inom skolväsendet (nuvarande Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet). Syftet är att stödja det regionala och lokala utvecklingsarbetet. Hittills har 7,1 milj. kr. förts över. För budgetåret 1984/85 föreslås 2,5 milj. kr. bli överförda.

Enligt regeringen bör principerna för fördelningen av anslaget ändras. Medlen fördelas f. n. enligt samma princip som medlen för särskilda åtgärder på skolområdet (SÅS), dvs. med särskilda viktningsfaktorer till förmån för de tre storstadslänen. Inom länen fördelas medlen med hänsyn till kommuner som har särskilda svårigheter inom sitt skolväsende.

I motion 1983/84: 2097 (yrkande 3) hemställs att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att till Länskolnämndernas utvecklingsstöd för budgetåret 1984/85 anvisa ett reservationsanslag av 10 696 000 kr. samt att därmed ej genomföra den av regeringen föreslagna överföringen av 2 500 000 kr. från anslaget Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolområdet. Motionärerna anför som motiv bl. a. att utvecklingsstödet inte har lett till de resultat som avsågs när det tillskapades.

Utskottet vill erinra om att länskolnämndernas utvecklingsstöd är avsett att disponeras av länskolnämnderna för sådant utvecklingsarbete som är av värde för skolan (prop. 1980/81: 97, UbU 1980/81: 37, rskr 1980/81: 385). De förutsättningar under vilka utvecklingsstödet tillkom gäller alltfjämt, och ändamålet är lika angeläget som tidigare.

Utskottet har inte något att erinra mot att medlen under förevarande anslag inte längre fördelas enligt de principer som gäller för fördelningen av medlen till SÅS. Försättningsvis bör ifrågavarande medel kunna fördelas utifrån en friare bedömning. Det bör således vara möjligt att prioritera projekt som avser att lösa problem som uppkommer i det dagliga arbetet i skolan. Självfallet bör, som framhålls i propositionen, vid medelsfördelningen hänsyn även tas till kommuner med speciella behov. Utskottet delar uppfattningen att länskolnämnderna också i fortsättningen bör ha reella möjligheter att följa upp hur fördelade resurser utnyttjas.

Riksdagen bör med hänvisning till det anförda avslå motion 1983/84: 2097 yrkande 3 och godkänna vad som anförts i propositionen om fördelningen av bidraget till kommunernas lokala skolutveckling.

Utskottet har ingenting att erinra mot medelsberäkningen under anslaget.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen beträffande fördelning av bidrag till kommunernas lokala skolutveckling godkänner vad som förordats i proposition 1983/84: 100.
2. att riksdagen till *Länskolnämndernas utvecklingsstöd* med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motion 1983/84: 2097 yrkande 3 för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 10 696 000 kr.

4. Statens institut för läromedelsinformation. Regeringen har under punkt B 4 (s. 69–70) föreslagit riksdagen att till Statens institut för läromedelsinformation för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 5 565 000 kr.

Motionerna

1983/84: 1243 av Kerstin Göthberg m. fl. (c) vari. såvitt nu är i fråga, yrkas

2. att riksdagen beslutar att statens institut för läromedelsinformation (SIL) upphör som myndighet och att vissa arbetsuppgifter överförs till skolöverstyrelsen.

1983/84: 2097 av Per Unckel m. fl. (m) vari. såvitt nu är i fråga, yrkas

4. att riksdagen beslutar avslå regeringens förslag att till Statens institut för läromedelsinformation för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 5 565 000 kr.

Utskottet

Statens institut för läromedelsinformation (SIL) har till uppgift att fastställa basläromedel, låta utföra läromedelsgranskning samt informera om läromedel. Institutet skall vidare bl. a. vara central myndighet för rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade (RPH) och handlägga ärenden om statsbidrag till produktion av vissa läromedel.

Riksdagen beslöt år 1983 (prop. 1982/83: 79, UbU 1982/83: 15, rskr 1982/83: 162) med ändring av tidigare beslut (prop. 1981/82: 51, UbU 1981/82: 8, rskr 1981/82: 127) att SIL skall bibehållas.

I motionerna 1983/84: 1243 (yrkande 2) och 1983/84: 2097 (yrkande 4) föreslås att SIL skall upphöra som särskild myndighet och att vissa av dess arbetsuppgifter skall föras över till skolöverstyrelsen (SÖ). I motionerna anføres att yrkandet innebär ett fullföljande av 1982 års riksdagsbeslut om SIL. Regeringens förslag att till SIL för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 5 565 000 kr. bör avslås av riksdagen.

Utskottet anser liksom tidigare (UbU 1982/83: 15) att statens övergripande ansvar för en tillfredsställande läromedelsförsörjning motiverar att det även fortsättningsvis finns en särskild myndighet som har till huvudsaklig uppgift att bära och utveckla detta ansvar. Riksdagen bör således avslå motionerna 1983/84: 1243 yrkande 2 och 1983/84: 2097 yrkande 4 och anvisa de av regeringen begärda medlen till SIL.

Utskottet hemställer

att riksdagen till *Statens institut för läromedelsinformation* med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motionerna 1983/84: 1243 yrkande 2 och 1983/84: 2097 yrkande 4 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 5 565 000 kr.

5. **Stöd för produktion av läromedel.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 5 (s. 70–72) och hemställer

1. att riksdagen medger att förhandsbesked om statsbidrag till stöd för produktion av läromedel i form av garantibelopp får lämnas i enlighet med vad som i propositionen förordats.
2. att riksdagen till *Stöd för produktion av läromedel* för budgetåret 1984/85 anvisar ett reservationsanslag av 4 414 000 kr.

6. **Rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade.** Regeringen har under punkt B 6 (s. 72–74) föreslagit riksdagen att till Rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade för budgetåret 1984/85 anvisa ett förslagsanslag av 12 160 000 kr.

Motionen

1983/84:997 av Björn Samuelson (vpk) vari yrkas att riksdagen med ändring i proposition 1983/84: 100 under anslaget Rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 60 000 kr. förhöjt belopp.

Utskottet

Under de senaste budgetåren har rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade (RPH) fått ekonomiska förstärkningar för att handikappade elever skall ha tillgång till erforderliga pedagogiska hjälpmedel i den vanliga undervisningen. För nästa budgetår räknar föredragande statsrådet medel för RPH:s verksamhet med utgångspunkt i huvudförslaget. Därutöver beräknas sammanlagt 493 000 kr., varav 60 000 kr. i engångsanvisningar för vissa ändamål.

I motion 1983/84: 997 framhålls att det är viktigt att det görs insatser för flerhandikappade i särskolan. Man kan förbättra de handikappades miljö genom bl. a. expertishjälp. I motionen hemställs att riksdagen till rikscentralen för pedagogiska hjälpmedel för särskolan (RPH-SÄR) anvisar för expertis samt resekostnader, framställning av läromedel m. m. ett i förhållande till regeringens förslag med 60 000 kr. förhöjt belopp.

Utskottet delar motionärens uppfattning att det är viktigt att det görs insatser för flerhandikappade i särskolan.

Med hänvisning till de insatser som gjorts under senare år och de medel som för budgetåret 1984/85 föreslås utöver huvudförslaget avstyrker dock utskottet motion 1983/84: 997.

Utskottet, som tillstyrker medelsberäkningen, hemställer

att riksdagen till *Rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade* med bifall till proposition 1983/84: 100 och med avslag på motion 1983/84: 997 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 12 160 000 kr.

Stockholm den 15 mars 1984

På utbildningsutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Bengt Wiklund (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lars Svensson (s), Göran Allmér (m), Björn Samuelson (vpk), Göran Persson (s), Larz Johansson (c), Sören Häggroth (s) och Linnea Hörlén (fp).

Reservationer

1. Skolöverstyrelsens styrelse (punkt 1, mom. 1)

Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "I avvaktan" och slutar "till känna" bort ha följande lydelse:

Till skillnad mot regeringen anser utskottet att skolöverstyrelsens styrelse med avseende på representationen för olika intressen skall behålla nuvarande sammansättning i avvaktan på resultaten av verksledningskommitténs arbete.

Utskottet föreslår att riksdagen med avslag på proposition 1983/84:100 och motion 1983/84:447 yrkande 2 och med bifall till motionerna 1983/84:447 yrkande 1, 1983/84:1243 yrkande 1 i denna del, 1983/84:1259 yrkande 8, 1983/84:1748 och 1983/84:2328 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om sammansättningen av skolöverstyrelsens styrelse.

dels att utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen beträffande sammansättningen av skolöverstyrelsens styrelse med avslag på proposition 1983/84:100 och motion 1983/84:447 yrkande 2 och med bifall till motionerna 1983/84:447 yrkande 1, 1983/84:1243 yrkande 1 i denna del, 1983/84:1259 yrkande 8, 1983/84:1748 och 1983/84:2328 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

2. Centrala planeringsrådet (punkt 1, mom. 2)

Under förutsättning av bifall till reservation 1.

Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Med hänvisning" och slutar "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det centrala planeringsrådet vid skolöverstyrelsen med dess många företrädare för ett stort antal olika organisationer är betydelsefullt för en bred samverkan mellan skola och arbetsliv. De av regeringen utfärdade föreskrifterna för ett centralt planeringsråd vid SÖ bör därför bibehållas, vilket riksdagen med avslag på propositionen bör ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen beträffande det centrala planeringsrådet med avslag på proposition 1983/84:100 och med bifall till motion 1983/

84:1243 yrkande 1 i denna del som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Parlamentarisk skoldelegation (punkt 1, mom. 3)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet har" och slutar "yrkande 3" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det är viktigt att utbildningspolitiska beslut följs upp och att det kontrolleras hur de fungerar i verkligheten. Detta kan lämpligen ske genom en parlamentarisk skoldelegation med direktiv om uppföljningsansvar på den kommunalpolitiska nivån. Utskottet förordar att en sådan skoldelegation med företrädare för samtliga riksdagspartier inrättas.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande inrättande av en parlamentarisk skoldelegation med bifall till motion 1983/84:447 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

4. Medelsanvisningen under Skolöverstyrelsen (punkt 1, mom. 4)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Göran Allmér (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet anser" och slutar "begärda medlen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att skolans kontakter med arbetslivet i form av löntagarorganisationernas verksamhet med skolinformation bör kunna bedrivas i önskvärd omfattning utan specialdestinerade statliga anslag.

Utskottet anser också att den information om 1980 års läroplan för grundskolan som måste ges kan ges inom ramen för SÖ:s ordinarie verksamhet. Några särskilda medel under förevarande anslag för information i anslutning till 1980 års läroplan för grundskolan hör mot denna bakgrund inte beräknas. Riksdagen bör med bifall till motion 1983/84:2097 yrkande 1, med anledning av motion 1983/84:1259 yrkande 9 och med avslag på proposition 1983/84:100 anvisa ett med 4,06 milj. kr. lägre anslag än som föreslagits i propositionen.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen till *Skolöverstyrelsen* med bifall till motion 1983/84:2097 yrkande 1 samt med anledning av motion 1983/84:1259 yrkande 9 och proposition 1983/84:100 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 133 544 000 kr.

5. Medelsanvisningen under Skolöverstyrelsen (punkt 1, mom. 4)

Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet anser" och slutar "begärda medlen" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det inte är motiverat att skolöverstyrelsen har ett särskilt anslag av 2 060 000 kr. för bidrag till löntagarorganisationerna för skolans arbetslivskontakter. Riksdagen bör med bifall till motion 1983/84:1259 yrkande 9, med anledning av motion 1983/84:2097 yrkande 1 och med avslag på proposition 1983/84:100 till Skolöverstyrelsen anvisa ett med 2 060 000 kr. lägre anslag än som föreslagits i propositionen.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. att riksdagen till *Skolöverstyrelsen* med bifall till motion 1983/84:1259 yrkande 9 samt med anledning av motion 1983/84:2097 yrkande 1 och proposition 1983/84:100 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 355 440 000 kr.

6. Medelsanvisningen under Länskolnämnderna (punkt 2, mom. 2)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Göran Allmér (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 6 börjar "Utskottet erinrar" och på s. 7 slutar "regionala planeringsråd" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med motionärerna i att värdet av de regionala planeringsråden måste ifrågasättas och att denna verksamhet bör upphöra. Utskottet föreslår därför att riksdagen med bifall till motion 1983/84:2097 yrkande 2 beslutar att minska anslaget till länskolnämnderna med 6 665 000 kr.

dels att utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

2. att riksdagen till *Länskolnämnderna* med bifall till motion 1983/84:2097 yrkande 2 och med anledning av proposition 1983/84:100 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 1 284 200 000 kr.

7. Länskolnämndernas utvecklingsstöd (punkt 3)

Per Unckel, Rune Rydén, Birgitta Rydle och Göran Allmér (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar "Utskottet vill" och slutar "under anslaget" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att länskolnämndernas utvecklingsstöd inte gett de resultat som avsågs när det tillkom. Fördelningen av stödet innebär också

en administrativ belastning på länskolnämnderna. Utskottet föreslår med bifall till motion 1983/84:2097 yrkande 3 att anslaget avvecklas och att 2,5 milj. kr., som i propositionen föreslås bli överförda till anslaget från anslaget Forskning och centralt utvecklingsarbete inom skolväsendet, förs tillbaka till sistnämnda anslag.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen beträffande avveckling av anslaget Länskolnämndernas utvecklingsstöd med bifall till motion 1983/84:2097 yrkande 3 och med avslag på proposition 1983/84:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

8. Statens institut för läromedelsinformation (punkt 4)

Kerstin Göthberg (c), Per Unckel (m), Rune Rydén (m), Birgitta Rydle (m), Göran Allmér (m), Larz Johansson (c) och Linnea Hörlén (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 9 börjar "Utskottet anser" och slutar "till SIL" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser i likhet med motionärerna och i huvudsaklig överensstämmelse med förslaget i proposition 1981/82:51 om vissa läromedelsfrågor och med ändring av riksmötets beslut år 1983 (prop. 1982/83:79 och 1982/83:100, UBU 1982/83:15, rskr 1982/83:162) att statens institut för läromedelsinformation skall upphöra som myndighet och att vissa av dess arbetsuppgifter skall föras över till skolöverstyrelsen. Utskottet föreslår att riksdagen med bifall till motionerna 1983/84:1243 yrkande 2 och 1983/84:2097 yrkande 4 avslår regeringens förslag i proposition 1983/84:100 om anslag till statens institut för läromedelsinformation.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen beträffande avveckling av statens institut för läromedelsinformation för budgetåret 1984/85 med bifall till motionerna 1983/84:1243 yrkande 2 och 1983/84:2097 yrkande 4 och med avslag på proposition 1983/84:100 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet har anfört.

9. Rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade (punkt 6)

Björn Samuelson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 10 börjar "Med hänvisning till" och slutar "motion 1983/84:997" bort ha följande lydelse:

Rikscentralen för pedagogiska hjälpmedel för handikappade i särskolan (RPH-SÄR) bör utöver vad som föreslås i proposition 1983/84:100 för budgetåret 1984/85 få dels ytterligare 29000 kr. för expertishjälp, dels

31 000 kr. för ökad framställning av läromedel, för resekostnader m. m., sammanlagt ytterligare 60 000 kr. Utskottet tillstyrker således yrkandet i motion 1983/84: 997.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen till *Rikscentralerna för pedagogiska hjälpmedel för handikappade* med bifall till motion 1983/84: 997 och med anledning av proposition 1983/84: 100 för budgetåret 1984/85 anvisar ett förslagsanslag av 12 220 000 kr.

Särskilt yttrande

Skolöverstyrelsens styrelse (punkt 1, mom. 1)

Björn Samuelson (vpk) anför:

Jag har i det föregående instämt i utskottets förslag att skolöverstyrelsens styrelse skall utökas med fyra representanter för arbetsmarknadens parter och att antalet representanter för riksdagspartierna i styrelsen förblir oförändrat fem.

Därvid har jag förutsatt att regeringen fördelar de fem platserna för riksdagsledamöterna i SÖ:s styrelse på ett sådant sätt att alla riksdagspartierna blir representerade i SÖ:s styrelse.

